

Ulkoasiainvaliokunta

Valtioneuvoston selonteko eduskunnalle Puolustusvoimien osallistumisesta Naton rauhan ajan yhteisen puolustuksen tehtäviin vuonna 2027

JOHDANTO

Vireilletulo

Valtioneuvoston selonteko eduskunnalle Puolustusvoimien osallistumisesta Naton rauhan ajan yhteisen puolustuksen tehtäviin vuonna 2027 (VNS 13/2025 vp): Asia on saapunut ulkoasiainvaliokuntaan mietinnön antamista varten. Asia on lisäksi lähetetty puolustusvaliokuntaan lausunnon antamista varten.

Lausunto

Asiasta on annettu seuraava lausunto:

- puolustusvaliokunta PuVL 5/2026 vp

Asiantuntijat

Valiokunta on kuullut:

- vanhempi osastoesiupseeri Antti Rajahalme, puolustusministeriö
- komentaja Eero Ågren, Pääesikunta
- ulkoasiainsihteerin Maria Kauko, ulkoministeriö

VALIOKUNNAN PERUSTELUT

Yleistä

(1) Valtioneuvosto on antanut eduskunnalle kansainvälistä apua, yhteistoimintaa tai muuta kansainvälistä toimintaa koskevasta päätöksenteosta annetun lain (418/2017) 3 §:n mukaisen selonteon Puolustusvoimien osallistumisesta Naton rauhan ajan yhteisen puolustuksen tehtäviin vuonna 2027.

(2) Valtioneuvosto kuulee eduskuntaa asiassa selontekomenettelyllä. Perusteet menettelylle on selvitetty selonteossa. Eduskuntaa kuultiin selontekomenettelyllä myös vuosien 2024, 2025 ja 2026 Naton rauhan ajan yhteisen puolustuksen tehtäviin osallistumisesta päätettäessä.

Valiokunnan mietintö UaVM 3/2026 vp

(3) Puolustusvaliokunta on lausunnossaan (PuVL 5/2026 vp) pohtinut selontekomenettelyyn käyttöä Naton rauhan ajan tehtävistä päätettäessä. Ulkoasiainvaliokunta korostaa puolustusvaliokunnan tavoin eduskunnan tiedonsaantioikeuden täysimääräistä toteutumista kaikissa tilanteissa.

Naton rauhan ajan tehtävät

(4) Naton rauhan ajan tehtäviä toteutetaan eteentyönnettyillä maavoimajoukoilla (Forward Land Forces), pysyvillä merivoimaosastoilla (Standing Naval Forces), ilmavalvonnan päivystystoiminnalla (Air Policing), rauhan ajan tehostetulla ilmapuolustuksella (Air Shielding), Naton nopean toiminnan joukoilla (Allied Reaction Force) sekä erillisillä valvonta- ja valmiustoimilla (enhanced Vigilance Activities). Naton jäsenmaiden näihin tehtäviin osoittamat joukot ovat suoraan Naton johdossa (Transfer of Authority).

(5) Naton rauhan ajan yhteisen puolustuksen tehtävät ovat keskeinen osa liittokunnan pelotetta ja puolustusta. Niiden tarkoituksena on osoittaa jäsenmaiden valmiutta, puolustuskykyä, keskinäistä solidaarisuutta ja yhtenäisyyttä koko Naton alueella. Tätä toteutetaan harjoituksilla, yhteisillä operaatioilla ja sotilaallisella läsnäololla. Venäjän hyökkäyssota Ukrainaan on lisännyt näiden tehtävien merkitystä erityisesti Naton itäisellä sivustalla.

(6) Suomi on osallistunut Naton rauhan ajan tehtäviin aktiivisesti ilma- ja merivoimaosastoilla. Ilmavoimat osallistui jo vuonna 2023 Naton Vilnan huippukokouksen suojaamiseen. Varsinainen osallistuminen alkoi vuonna 2024, jolloin Suomi lähetti aluksen Naton miinantorjuntaosastoon Itämerelle ja hävittäjäosaston Air Shielding -tehtävään Romaniaan, Bulgariaan ja Mustallemerelle. Vuonna 2025 Suomi osallistui Islannin ilmavalvontaan sekä merivoimaosastojen toimintaan Itämerellä, Pohjanmerellä ja Pohjois-Atlantilla. Vuonna 2026 osallistuminen jatkuu erityisesti merivoimaosastoissa.

(7) Valiokunta arvioi puolustusvaliokunnan tavoin (PuVL 6/2026 vp), että Suomen osallistuminen Naton rauhan ajan puolustustehtäviin on keskeinen osa liittolaisvastuuta ja osoittaa sitoutumista pelotteeseen, puolustukseen ja taakanjakoon Naton strategisen konseptin sekä sen eri uhkakuvat huomioivan 360 asteen ajattelutavan mukaisesti koko liittokunnan alueella. Merivoimien toiminta Itämerellä ja lähialueilla korostaa Suomen vastuunkantoa alueellisesta turvallisuudesta Venäjän aiheuttamien uhkien kasvaessa. Osallistumisen jatkaminen tukee pitkäjänteisesti Naton toimintaa ja Itämeren vakauden vahvistamista.

(8) Saadun selvityksen mukaan osallistuminen Naton rauhan ajan tehtäviin on tuonut Suomelle konkreettista kokemusta toiminnasta Nato-operaatioissa, kehittänyt suorituskykyä, edistänyt Suomen Nato-integraatiota ja tiivistänyt liittolaisuhteita. Ulkoasianvaliokunta pitää näitä tietoja myönteisinä ja pitää tärkeänä sitä, että Suomi arvioi kokemuksiaan Naton rauhan ajan tehtävistä aina tarkoin, ennen kuin päätöksiä uusista osallistumisista tehdään.

Suomen osallistuminen Naton rauhan ajan tehtäviin vuonna 2027

(9) Suomi suunnittelee osallistuvansa vuonna 2027 Naton pysyviin merivoimaosastoihin kahdella kokonaisuudella: pysyvään laivasto-osasto SNMG1:een enintään 40 henkilöllä ja

Valiokunnan mietintö UaVM 3/2026 vp

miinantorjuntaosasto SNMCMG1:een enintään 50 henkilöllä. Osallistuminen toteutetaan sijoittamalla henkilöstöä Naton aluksille, erilaisiin esikuntatehtäviin sekä osoittamalla suomalaisaluksia (Hamina- ja Katanpää-luokka) määräjäksi Naton käyttöön.

(10) Tehtävät painottuvat merivalvontaan, miinantorjuntaan, harjoituksiin ja Naton pelotteen vahvistamiseen erityisesti Itämerellä, mutta toiminta-alue kattaa koko liittokunnan merialueen. Osallistuminen on joustavaa ja riippuu turvallisuustilanteesta, kansallisista tarpeista sekä kaluston käytettävyydestä, ja Suomi voi tarvittaessa vetää joukkonsa ja aluksensa pois.

(11) Selonteosta ilmenee, että suunnitellun osallistumisen kustannusarvio on kokonaisuudessaan noin 5,8 miljoonaa euroa. Suunniteltu osallistuminen Naton rauhan ajan yhteisen puolustuksen tehtäviin rahoitetaan puolustusministeriön hallinnonalan määrärahoista. Osallistuminen toteutetaan palkatulla henkilöstöllä ja reservistä palkattavilla sopimussoitilla. Varusmiehet eivät osallistu näihin tehtäviin.

(12) Valiokunta kiinnittää huomiota puolustusvaliokunnan lausuntoon (PuVL 5/2026 vp), että reserviläisten käyttöön Naton rauhan- ja kriisiajan tehtävissä liittyy useita avoimia lainsäädännöllisiä ja palvelussuhteen ehtoihin liittyviä kysymyksiä, joita ei ole vielä ratkaistu. Puolustusvaliokunta kiirehtii säädösvalmistelua reserviläisten osallistumisesta erilaisiin Nato-tehtäviin.

(13) Selonteosta ilmenee, että toimintaan Naton pysyvissä merivoimaosastoissa ei kohdistu normaalin kansainvälisen harjoitustoimintaan tai kansalliseen alueelliseen koskemattomuuden valvonnan ja turvaamisen tehtäviin verrattuna poikkeavia uhkia. Todennäköisimmän uhkan aiheuttavat operaatioturvallisuuden vaarantuminen, sairastuminen tai tapaturma meripalveluksessa. Toimintaan kohdistuva tiedustelu-uhka on jatkuva ja korkea, mutta se ei selonteon mukaan poikkea merkittävästi kansalliseen toimintaan kohdistuvasta tiedustelu-uhkasta.

(14) Suora sotilaallinen uhka Itämerellä, Pohjanmerellä ja Pohjois-Atlantilla arvioidaan tällä hetkellä matalaksi. Lännen sotilaallinen läsnäolo ja aktiivisuus vetävät kuitenkin selonteon mukaan puoleensa Venäjän vastatoimia. Saadun selvityksen mukaan muutokset turvallisuustilanteessa ovat mahdollisia, eikä mahdollisesti kiristyneessä turvallisuustilanteessa suoraa sotilaallista uhkaa Naton merivoimaosastoja vastaan voida poissulkea. Selonteossa on selostettu Naton pysyvien merivoimaosastojen toiminnassa noudatettavia voimankäytön sääntöjä. Valiokunnalla ei ole näihin tietoihin huomautettavaa.

Loppuhuomiot

(15) Valiokunta tukee valtioneuvoston esitystä Puolustusvoimien osallistumisesta Naton rauhan ajan yhteisen puolustuksen tehtäviin vuonna 2027. Valiokunta pitää perusteltuna linjausta osallistua näihin tehtäviin merivoimaosastoissa.

(16) Valiokunta pitää tärkeänä, että Suomi osoittaa konkreettisesti sitoutumista ja vastuunkantoa liittokunnan pelotteeseen ja puolustukseen. Osallistuminen Naton rauhan ajan yhteisen puolustuksen tehtäviin on tärkeä osa Suomen toimintaprofiilia Naton jäsenmaana.

Valiokunnan mietintö UaVM 3/2026 vp

Osallistuminen laivasto-osaston ja miinantorjuntaosaston tehtäviin ensisijaisesti Itämerellä, Pohjanmerellä ja Pohjois-Atlantilla on osoitus vastuunkannosta etenkin Suomen lähialueen turvallisuudesta.

(17) Valiokunta toteaa, että vaikka tehtävistä ennakkoon tehty uhka-arvio on matala, voi tilanne muuttua nykyisessä turvallisuusympäristössä nopeasti. Valiokunta edellyttää, että valtioneuvosto informoi eduskuntaa asianmukaisesti, mikäli uhka-arvio tehtävien suorittamisen suhteen tai suunnitelmat joukkojen käytöstä turvallisuustilanteen muutoksen myötä merkittävästi muuttuvat.

VALIOKUNNAN PÄÄTÖSEHDOTUS

Ulkoasiainvaliokunnan päätösehdotus:

Eduskunta hyväksyy kannanoton selonteon VNS 13/2025 vp johdosta.

Valiokunnan kannanottoehdotus

Eduskunnalla ei ole huomautettavaa selonteon johdosta.

Helsingissä 27.3.2026

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Johannes Koskinen sd
varapuheenjohtaja Sofia Vikman kok
jäsen Eva Biaudet r
jäsen Veronika Honkasalo vas
jäsen Inka Hopsu vihr
jäsen Pia Kauma kok
jäsen Jarmo Lindberg kok
jäsen Antti Lindtman sd
jäsen Veijo Niemi ps
jäsen Jenna Simula ps
jäsen Ville Skinnari sd
jäsen Ville Vähämäki ps

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Jonna Savola